Muistio, ympäristövaliokunnan kuuleminen

Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto, Ville Schildt

Metsäluonnon hoidon edistäminen (30.40.45) – Määräraha METSO-ohjelman toteutukseen

METSO-ohjelman toteutus 2008–2016

METSO on Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma, jolla pyritään pysäyttämään metsäluonnon köyhtyminen vuoteen 2025 mennessä. Ohjelmaa toteutetaan metsänomistajien omista lähtökohdista käsin vapaaehtoisuuteen perustuen. Ohjelmassa edistetään talousmetsien luonnonhoitoa ja tehdään pysyviä ja määräaikaisia suojelusopimuksia metsänomistajien tarjoamille kohteille. Tällä hetkellä voimassa olevasta ohjelmasta päätettiin 5.6.2014 (Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman jatkamisesta 2014–2025). Periaatepäätösten mukaan *maa- ja metsätalousministeriön rahoittamalla ympäristötuella ja luonnonhoitohankkeilla turvataan monimuotoisuutta yksityismetsissä 82 000 hehtaarilla vuoteen 2025 mennessä.*

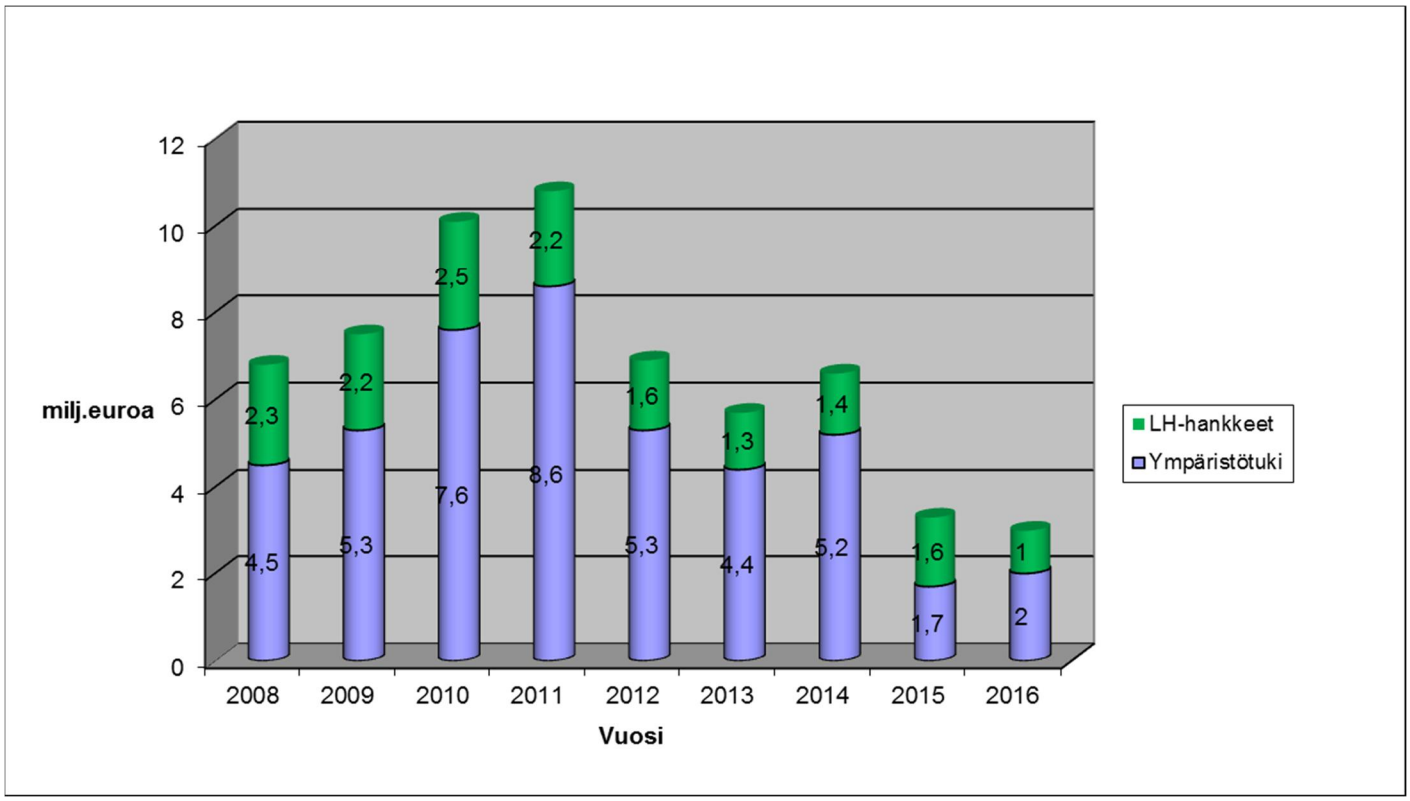

METSO-luonnonhoidon määrärahat vähenivät vuoden 2011 tasosta vuoteen 2015 45 %. Edelleen vuoden 2016 talousarviossa määräraha pieneni vuoden 2015 budjetista

50 % eli 3 milj. €. Kemera-tietojärjestelmäongelmien takia osa vuoden 2015 määrärahasta siirtyi käytettäväksi vuodelle 2016, minkä vuoksi kuluvana vuonna Suomen metsäkeskuksella on käytettävissä ympäristötukeen ja luonnonhoitohankkeisiin yhteensä 5,7 milj. euroa.

METSO -kaudella on toteutettu ympäristötukisopimuksia 33 768 hehtaaria, luonnonhoidon suunnittelua 11 866 hehtaaria ja luonnonhoitotöitä 4 264 hehtaaria. Vuoden 2015 loppuun mennessä 82 000 hehtaarin tavoitteesta (ilman luonnonhoidon suunnittelupinta-alaa) oli saavutettu noin 38 000 hehtaaria.

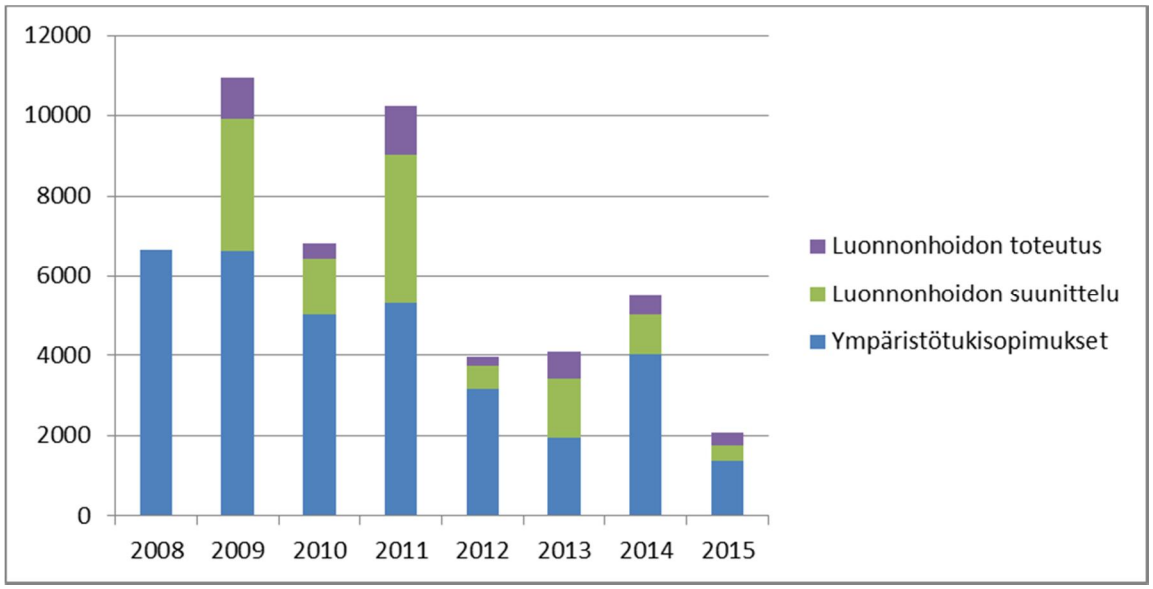

TAE 2017

Momentilla 30.40.45 on vuonna 2017 käytettävissä 3 milj. euroa. Määrärahasta käytetään ympäristötukeen noin 2 milj. euroa ja luonnonhoitohankkeisiin noin 1 milj. euroa. Määräraha mahdollistaa toimenpiteet noin 2 000 hehtaarin alueella. Vanhoja kymmenen vuoden sopimuksia on umpeutumassa vuonna 2016 noin 6 000 hehtaaria, joiden uusiminen vaatisi noin 4,2 miljoonaa euroa.

METSO Vnp:n tavoitteena vuoteen 2025 mennessä on suojella yhteensä 82 000 hehtaaria ympäristötuella ja luonnonhoitohankkeilla. Vuoden 2015 loppuun mennessä tavoitteesta on toteutettu noin 38 000 hehtaaria sekä toteutettu 12 000 hehtaaria luonnonhoidon suunnittelua).

Momentin 30.40.22 määrärahasta käytetään vuonna 2017 noin 0,5 milj. euroa METSOn valtakunnallisten kehittämishankkeiden sekä verkostohankkeiden rahoittamiseen.

HO-säästö puolitti käytettävissä olevan määrärahan. Vaikuttavuuden säilyttämiseksi ympäristötuen perusarvokorvausta on alennettu ja ympäristötukikohteita priorisoidaan luontoarvojen perusteella. Mikäli nykyinen määrärahataso olisi käytössä vuoteen 2025 saakka, saavutettaisiin pinta-alatavoitteesta noin 50–60 %.

Kansallinen metsästrategia 2025

Valtioneuvosto hyväksyi 12.2.2015 Kansallisen metsästrategia 2025:n. Sen yhtenä kolmesta strategisesta päämäärästä on, että *metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä,* mihin liittyen tavoitekokonaisuutena on, että *metsäluonnon monimuotoisuus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys vahvistuvat.* Yhtenä tavoitekokonaisuuteen liittyvänä tavoitteena on, että *metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pysähtyy vuoteen 2020 mennessä*. METSO-ohjelman toteutuksella ympäristötuen ja luonnonhoitohankkeiden osalta mitataan sitä, miten tässä tavoitekokonaisuudessa onnistutaan.

Syksyllä 2015 laadittiin osana vuosia 2016–2020 koskevia alueellisia metsäohjelmia (AMO) alueelliset luonnonhoidon toteutusohjelmat (Totelma). Totelmat ovat luonnonhoidon suuntaamisen ja resurssien kohdentamisen väline koskien Kemeran METSO-toimenpiteitä, ympäristötukea ja luonnonhoitohankkeita. Metsäkeskus laatii vuoden 2016 aikana valtakunnallisen yhteenvedon Totelmista. Alustavan arvion mukaan Totelmat edellyttäisivät noin 8 milj. euron vuotuista rahoitustasoa (5 milj. euroa ympäristötukeen ja 3 milj. euroa luonnonhoitohankkeisiin) metsäluonnon hoidon edistämiseen (30.40.45).

Osana Kansallisen metsästrategia 2025:n toteutusta on käynnissä Talousmetsien luonnonhoidon tehokkaat ratkaisut (Monimetsä) -hanke, jossa tavoitellaan luonnonhoidon keinovalikoiman laajentamista osana jokapäiväistä metsänhoitoa. Hankkeessa tarkastellaan olemassa olevia, erityisesti metsänhoitosuosituksissa kuvattuja luonnonhoidon keinoja, jotka eivät ole juurtuneet käytäntöön. Keinoista valitaan muutama, joiden jalkauttamiseksi kehitetään toimintamallit, ja viedään ne käytäntöön. MMM:n momentilta 30.40.22 rahoittamassa hankkeessa ovat mukana keskeiset metsäalan toimijat, ja sitä toteutetaan vuosina 2016–2018.

Keväällä 2016 on käynnistynyt ministeri Tiilikaisen johdolla ns. pyöreän pöydän prosessi, jonka tarkoituksena on tiivistää metsä- ja ympäristöalan yhteistyötä sekä löytää ennakkoluulottomalla otteella myös uusia ratkaisuja metsätalouden kestävyyteen ja metsien suojeluun. Prosessissa on mukana noin kolmekymmentä tahoa, jotka edustavat hallintoa, tutkimusta, teollisuutta, metsänomistajia sekä metsä- ja ympäristöjärjestöjä.

Osana pyöreän pöydän prosessia on päätetty Suomi 100 -suojelukampanjan käynnistämisestä. Kampanjan ideana on, että Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi maanomistaja voi lahjana Suomelle perustaa maalleen suojelualueen.

Kampanjan tavoitteena on saada jokaiseen maakuntaan vähintään 100 hehtaaria maanomistajan omistukseen jääviä, pysyvästi suojeltuja metsä- tai suoalueita. Kampanjaan on tarkoitus sisällyttää valtion maiden suojelua, mihin otetaan kantaa samaan aikaan Metsähallituksen omistajapoliittisten linjausten valmistumisen kanssa. Kampanja täydentää METSO-ohjelmaa sen niukan rahoituksen aikana.